

بررسی تنوع ژنتیکی تعدادی از لاین‌های خیار

داریوش رمضان^۱، فاطمه مرادی پور*^۲، جمالعلی الفتی^۳، بهمن زاهدی^۴

^۱ استادیار گروه علوم باغبانی دانشگاه زابل

^۲ دانشجوی دکترا علوم باغبانی پردیس دانشگاهی دانشگاه گیلان

^۳ استادیار گروه علوم باغبانی دانشگاه گیلان

^۴ استادیار گروه علوم باغبانی دانشگاه لرستان

*نویسنده مسئول: moradipour21@gmail.com

چکیده

خیار یکی از مهم‌ترین محصولات کشاورزی از نظر سطح زیر کشت و اهمیت اقتصادی است. تولید بذر هیبرید در این گیاه اهمیت فراوانی دارد. شناخت ترکیبات والدینی برتر یکی از مهم‌ترین مراحل در برنامه‌های اصلاحی تولید بذر هیبرید است. در کشور ما به دلیل عدم شناخت کافی از ژرم‌پلاسم گیاهان باغی برنامه‌های اصلاحی مناسبی روی بسیاری از محصولات باغی خصوصاً خیار انجام نشده است. هدف این تحقیق، گروه‌بندی ژنوتیپ‌های خیار، براساس صفات مورفولوژیکی و تعیین فواصل ژنتیکی آن‌ها می‌باشد. به همین منظور، ۲۵ لاین خیار برای صفت مورفولوژیکی با استفاده از روش تجزیه خوشه‌ای مورد ارزیابی قرار گرفتند. در تجزیه خوشه‌ای از روش حداقل واریانس وارد (ward) برای گروه‌بندی کل لاین‌ها استفاده شد. بر اساس نتایج به دست آمده از تجزیه خوشه‌ای کل لاین‌ها در هفت گروه مجزا جا گرفتند. لاین‌های D6، D9، C7 و C11 جزء لاین‌های تیپ تازه خوری هستند. لاین C4 با تولید (۱۳ میوه در بوته) بیشترین عملکرد در بوته را داشت. لاین C11 با (۶۵ روز) بیشترین زمان تا ظهور اولین گل ماده را دارا بود و لاین C1 کمترین زمان تا ظهور اولین گل ماده را دارا بود. لاین C1 کمترین سطح برگ (۲۵/۵ سانتیمتر مربع) و وزن خشک برگ (۰/۲۲ گرم) را دارا بود و لاین D2 با (۲۰۰/۲۵ سانتیمتر مربع) بیشترین سطح برگ و وزن خشک برگ (۴/۰۸ گرم) را دارا بود. لاین C6 (۱۸۰ سانتی‌متر) بیشترین طول بوته را دارا بود. که این نتایج حاکی از تنوع ژنتیکی زیاد بین لاین‌های مورد بررسی بود که از این تنوع جهت هتروزیس و انتخاب والدین مناسب در برنامه‌های تلاقی به‌منظور تولید ارقامی با صفات مطلوب می‌توان استفاده نمود.

کلمات کلیدی: تجزیه خوشه‌ای، تنوع ژنتیکی، اصلاح خیار